

Remissvar över Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram (U2024/01380)

Bakgrund

Den 31 maj 2023 beslutade riksdagen om ändringar i skollagen (2010:800) efter förslag i regeringens proposition Nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare (prop. 2022/23:54, bet. 2022/23:UbU13, rskr 2022/23:206). Ändringarna innebär att det införs ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare inom skolväsendet. Statens skolverk har av regeringen fått i uppdrag att utföra ett förberedande arbete (U2022/02319, U2023/01870). Den 14 maj 2024 redovisade Skolverket sitt uppdrag till regeringen.

Skollagens bestämmelser om ett nationellt professionsprogram träder i kraft den 1 september 2025. Regeringen avser att i en proposition föreslå att bestämmelserna i skollagen i stället ska träda i kraft under hösten 2025. Syftet är att ge Skolverket goda förutsättningar att implementera ett nationellt professionsprogram av hög kvalitet och handlägga ansökningar om meritering effektivt och rättssäkert.

Synpunkter på förslaget som helhet

Vi ser positivt på att det tas ett samlat grepp om ett professionsprogram för förskollärare, lärare och rektorer. Genom att Skolverket ges ett övergripande ansvar för det nationella professionsprogrammet för rektorer, lärare och förskollärare bidrar detta till ökad likvärdighet för kompetensutveckling och till att höja statusen på yrken inom förskola och skola. Helheten är viktig och alla berörda parter fortsatta ansvarstagande krävs för att professionsprogrammet och meriteringssystemet åstadkommer förväntad effekt på undervisning, yrkens attraktionskraft och kraften i professionen. Vi vill poängtera att fortsatt reformvård krävs.

Synpunkter på nationellt program för kompetensutveckling för förskollärare, lärare och rektorer

Förslaget tydliggör hur utveckling på den lokala förskolan/skolan främjas professionell lärandekultur, av praktiktäna forskning och enskilda förskollärares och lärares breddning, specialisering eller fördjupning.

Det framgår ”...att det nationella meriteringssystemet till stor del ska utgöras av utbildningar som genomgått vid högskolor eller annan enskild utbildningssamordnare.”¹ Utbildning är en viktig komponent för huvudmännens ansvarstagande för kvalitet och styrning och för

---

¹ Redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram – U2022-02319 och U2023/01870, Skolverket, s. 110

förskollärares, läraren och rektors egna utveckling och möjlighet att bidra till professionens utveckling. Det skulle kunna finnas en risk att utvecklingsbehov som kräver kompetensutveckling och individuella behov konkurrerar om tiden som kan ägnas åt kompetensutveckling.

Vi håller med om att det är av största vikt att den kompetensutveckling som erbjuds är relevant för olika skolformer och verksamheter och är positiva till den öppenhet som finns i innehållet. Det krävs att ett nära samarbete med lärosäten etableras där förskollärares, lärares, rektors och huvudmäns behov tas emot och omsätts till utbildningar som motsvarar lokala behov för att inte en nationell struktur för kompetensutveckling konkurrerar ut lokala behov och därmed huvudmännens och rektors möjlighet att med utbildning åstadkomma det kvalitetsarbete som de enligt lag ansvarar för.

Vi anser att det behöver förtydligas vilket kvarvarande utrymme exempelvis en huvudman har att arrangera meriterande kurser och utbildningar eller vilken påverkan huvudmännens, förskollärares och lärares behov av kompetensutveckling ska påverka lärosätens kursutbud. På samma sätt måste de praktiska förutsättningarna för att delta i utbildning påverka utformning.

Synpunkter på förslaget till förordning om nationellt meriterings-system för legitimerade lärare och förskollärare inom skolväsendet (avsnitt 3)

Meriteringsstegen

Meriteringsmodellen med tre steg där år i yrket spelar störst roll för det första meriteringssteget och bidrag till professionen genom egna studier ökar i takt med de fortsatta stegen är bra och väl avvägd.

Tillgodoräknande av utbildning

Vi förstår att det finns skäl att ange en startpunkt för när meriterande utbildning kan tillgodoräknas. Det finns skäl att räkna enbart den utbildning som skett efter den behörighetsgivande utbildningen då utbildningen skett i relation till de kunskaper som grundutbildningen till förskollärare eller lärare gett och utgör således ett kvalitetssäkrande argument. Att det också finns praktiska fördelar vid handläggning av meritering går att se. Men samtidigt finns det risk för att meriteringsmodellen upplevs rigid om inte tidigare utbildningar kan tillgodoräknas. Det behöver poängteras att samma modell för tillgodoräknande bör användas för meritering på samtliga meriteringssteg.

Ramfaktors påverkan på professionsprogrammet (avsnitt 10)

De goda intentionerna i professionsprogrammet och meriteringsystemet måste följas av förutsättningar som ger möjlighet att delta.

Resurser för att delta i kompetensutveckling i form av vikarier, resor och litteratur saknas idag. För förskollärare är detta särskilt utmanande då de ägnar den absoluta merparten av tiden i undervisning av barn i förskola.

Nuvarande karriärsystem med förstelärare kan skapa möjligheter för meriterade lärare men är idag omsatt i praktiken så att det förhindrar en meriterad lärare från att söka tjänst som förstelärare då de redan är ianspråktaga av andra lärare. För förskollärare saknas helt system för karriärtjänster. Vi saknar att det inte föreslås någon förordningsförändring som skulle ge rätt till statsbidrag till huvudmän som inrättar karriärtjänster för förskollärare. Ett införande av ett liknande statsbidrag som gäller för karriärtjänster i förskoleklass och grundskola skulle ha positiv inverkan inte bara för de barn som har störst nytta av förskolan, utan även ha en positiv inverkan på yrkets status.

Skolinspektionens inverkan på utbildningen

Kommunen saknar vidare en redovisning av hur Skolinspektionens beslut och bedömningar påverkar utformningen av utbildning som ska anses vara meriterande.

Helena Vennerström

Verksamhetschef, Lärande och stöd

Munkfors kommun